

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2015**

Μάθημα: Αρχαία Ελληνικά

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Πέμπτη, 21 Μαΐου
2015

08:00-10:30

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ 10
ΣΕΛΙΔΕΣ

Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να χρησιμοποιηθεί για την άσκηση ορθογραφίας. Να απαντήσετε σε όλα τα θέματα.

I. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση

(Μονάδες 35)

(α) [...]. τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτη ἔσχε, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ· τῷ δὲ Προμηθεΐ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν, τὴν τοῦ Διὸς

οἴκησιν, οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν· πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν· εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἑφαιστού οἴκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθῶν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἑφαιστού καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ· καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίνεταί, Προμηθεῖα δὲ δι' Ἐπιμηθεῖα, ὕστερον, ἥπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.

Πλάτωνος
Πρωταγόρας ΙΑ΄

(β) Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δὲ ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει εἶναι ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμάς, οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὁρᾶτε, καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι εὔ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι πιστευθῆναι. χαλεπὸν γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν ἐν ᾧ μόλις καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιοῦται.

Θουκυδίδου *Ἱστοριῶν* Β΄ 35

B. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση

(Μονάδες 20)

ἽΩ Σώκρατες, ἐγὼ μὲν ὥμην τοὺς φιλοσοφοῦντας εὐδαιμονεστέρους χρῆναι γίγνεσθαι. σὺ δέ μοι δοκεῖς τάναντία τῆς φιλοσοφίας ἀπολελαυκέναί. ζῆς οὖν οὕτως ὡς οὐδ' ἂν εἷς δοῦλος ὑπὸ δεσπότη διαιτώμενος μείνειε· σιτία τ' ἐσθίεις καὶ ποτὰ πίνεις τὰ φαυλότατα, καὶ ἱμάτιον ἠμφίεσαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος, καὶ πάντες ὀρῶμεν ὅτι ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς. καὶ μὴν χρήματά γε οὐ λαμβάνεις, ἃ καὶ κτωμένους εὐφραίνει καὶ κεκτημένους ἐλευθεριώτερόν τε καὶ ἥδιον ποιεῖ ζῆν. εἰ οὖν, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς ἐταίρους διαθήσεις, νόμιζε κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι.

Ξενοφῶντος Ἀπομνημονευμάτων Α' 6.2-3

(διασκευή)

Λεξιλόγιο:

ἀπολαύω = απολαμβάνω

διατίθημι = προδιαθέτω

**Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία
(Μονάδες 10)**

Ξενοφώντος *Ἀπομνημονευμάτων Β΄* 1.33

**Δ. Παρατηρήσεις στο αδίδακτο κείμενο
(Μονάδες 20)**

1. α. γίγνεσθαι

Να μεταφερθεί στον αντίστοιχο τύπο του αορίστου β΄ και του παρακειμένου.

(μονάδα 1)

β. ὀρῶμεν

Να μεταφερθεί στον αντίστοιχο τύπο του μέλλοντα και του αορίστου β΄.

(μονάδα 1)

γ. διατελείς

Να γράψετε το απαρέμφατο ενεστώτα και το δεύτερο πρόσωπο πληθυντικού του παρατατικού.

(μονάδα 1)

δ. λαμβάνεις

Να μεταφερθεί στον αντίστοιχο τύπο του μέλλοντα και του παρακειμένου.

(μονάδα 1)

ε. διαθήσεις

Να μεταφερθεί στο ίδιο πρόσωπο της οριστικής και της υποτακτικής του αορίστου β' στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

στ. εἶναι

Να γράψετε την ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής του ενεστώτα και του μέλλοντα.

(μονάδα 1)

2. α. εὐδαιμονεστέρους, ἐλευθεριώτερον

Να γράψετε τους δύο άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο πάνω παραθετικών. Στην περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα τον αριθμό, την πτώση και το γένος τους.

(μονάδες 2)

β. ὤμην, δεσπότη, πάντες, ἄ, κτωμένους

Να μεταφέρετε τους πιο πάνω τύπους στον αντίθετο αριθμό.

(μονάδες 2,5)

3. τοὺς φιλοσοφοῦντας, γίγνεσθαι, ποτά, θέρους, ἥδιον, διδάσκαλος

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους πιο πάνω τύπους (είναι υπογραμμισμένοι στο αδίδακτο κείμενο).

(μονάδες 3)

4.α. ὅτι ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς

Να αναγνωρίσετε την πιο πάνω πρόταση του κειμένου (εἶδος, συντακτική λειτουργία, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση ἐγκλίσης εκφοράς).

(μονάδες 2,5)

**β. εἰ οὖν [...] σὺ τοὺς ἑταίρους διαθήσεις, νόμιζε
κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι.**

Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, εκφορά, σημασία) και να τον μετατρέψετε, ώστε να δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος.

(μονάδες 4)

**Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία
Ελληνικά: (Μονάδες 5)**

Οι πιο πολλοί από τους ποιητές ύμνησαν τις πράξεις του Ηρακλή. Οι Σπαρτιάτες, επειδή μιμήθηκαν την ανδρεία του, αγωνίσθηκαν πιο γενναία από όλους τους Έλληνες εναντίον των βαρβάρων, όταν βασίλευε ο Αγησίλαος.

**II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
(Μονάδες 10)**

1. *Ὅποιος με σκέψη ἔρχεται στην τιμωρία, δεν τιμωρεῖ ἔνεκα του αδικήματος που ἔγινε - ὅ, τι ἔγινε δεν εἶναι δυνατό, να κάμεις να μην ἔχει γίνει – ἀλλὰ για το μέλλον, για να μην αδικήσει ξανά μήτε αὐτός ο ἴδιος,*

μήτε άλλος που είδε να τιμωρούν αυτόν. Και όταν σκέπτεται έτσι, σκέπτεται ότι η αρετή διδάσκεται· τιμωρεί λοιπόν για να αποτρέψει από το κακό. Αυτή λοιπόν τη γνώμη έχουν όσοι επιβάλλουν τιμωρίες και στην ιδιωτική και στη δημόσια ζωή· και τιμωρίες και κολασμούς επιβάλλουν και οι άλλοι άνθρωποι σε όσους νομίζουν ότι κάνουν αδικίες, και μάλιστα οι Αθηναίοι, οι συμπολίτες σου· ώστε σύμφωνα με τις σκέψεις αυτές και οι Αθηναίοι πιστεύουν ότι είναι από εκείνους που πιστεύουν ότι η αρετή διδάσκεται και μαθαίνεται.

Πλάτωνος Πρωταγόρας ΙΓ΄

Ερώτηση

Με βάση το πιο πάνω απόσπασμα:

α. Να γράψετε τα στοιχεία που αποδεικνύουν το διδακτό της αρετής σύμφωνα με τον Πρωταγόρα.

(μονάδες 3)

β. Να σχολιάσετε την άποψη του Πρωταγόρα για την επιβολή τιμωρίας.

(μονάδες 2)

2. *Γιατί όποιος από δική του πείρα κατέχει τα πράγματα και τα ακούει με ευμένεια, μπορεί και να νομίσει ότι παρουσιάζονται κατώτερα κάπως, μπροστά σ' αυτά που και θέλει και ξέρει. Όποιος πάλι δεν τα γνώρισε, θα θαρρεί πως μερικά είναι και υπερβολικά, από ζήλια, αν τυχόν ακούσει κάτι πάνω από τη δύναμή του. Γιατί τόσο μόνο βαστάει ο άνθρωπος να του λένε καλό γι' άλλους, όσο νομίζει και για τον εαυτό του πως είναι ικανός να κάνει κάτι από όσα άκουσε· για ό,τι από αυτά πάει πιο πάνω, αμέσως τους πιάνει η ζήλια, κι ούτε και το πιστεύουν. Όμως μια κι έφτασαν οι παλιοί να παραδεχτούν γι' αυτά πως έτσι είναι καλά, πρέπει και εγώ τώρα να κρατήσω τη συνήθεια και να δοκιμάσω να πετύχω καθενός από σας την επιθυμία και τη γνώμη όσο μπορώ πιο πολύ.*

Θουκυδίδου *Ίστοριών* Β'35

Ερώτηση

Ο ρήτορας στο απόσπασμα Ι.Α. (β) (σ. 1 του εξεταστικού δοκιμίου) εκφράζει τις επιφυλάξεις του για την εκφώνηση του επιταφίου λόγου. Με βάση το παραπάνω απόσπασμα από μετάφραση, να εξηγήσετε τα επιχειρήματα με τα οποία αιτιολογεί αυτές τις επιφυλάξεις.

(μονάδες 5)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ